

**ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ВОКАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ»
ДЛЯ ВОКАЛІСТІВ БАКАЛАВРАТУ, 4-Й КУРС**

ЛЕКТОР – АНТОНЮК В, Г,

Тема 25. Вокальна втома та її попередження

Нервова система співака та розвиток втоми. Фактори запобігання виникненню втоми. Емоційний фактор. Зворотні зв'язки. Види м'язової роботи співака. М'язова втома. Індивідуальні властивості нервової системи та вокальна втома. Навантаження і втома. Перевтома та її попередження. Способи зняття втоми. Аутотренінг. Природна вокальна втома й формування витривалості.

Запитання для самоперевірки

1. Назвати й охарактеризувати види вокальної втоми.
2. У чому полягає користь природної вокальної втоми?

Завдання для самостійної роботи

1. Дати обґрунтування вокальної втоми як реакції нервової системи.

Література: 1; 9; 12; 15; 18;-19; 23; 25;-27; 29; 36; 38; 46; 53.

Тема 26. Подолання хибних навичок у співі

Природний голос і професійні співацькі навички. Вокальні стереотипи та умови їх вироблення. Звуковий образ (еталон). Вироблення навичок. Автоматизація, шліфівка та знаходження варіантів роботи над звуком. Рухливий аналізатор. Координація м'язових відчуттів. Від спроб до виконання завдання. Причини виникнення хибних навичок у співі. Небезпека закріплення хибних навичок. Нервові реакції на процес позбавлення від хибних навичок. Фаза уточнення вокальних навичок. Етапи закріплення вокальних навичок. Способи досягання автоматизму вокальних навичок.

Запитання для самоперевірки

1. Обґрунтувати відповідь на питання: „Що легше: навчити чи перевчити?“.
2. Назвіть причини виникнення хибних навичок у співі

Завдання для самостійної роботи

1. Які існують способи подолання хибних навичок у співі?

Література: 9-10; 15; 19; 25-27; 29; 36.

Тема 27. Науково-методичні основи вокально-педагогічної творчості

Етапи творчо-професійної діяльності співака: виконавство, педагогіка, дослідницька діяльність. Форми і методи вокально-педагогічного впливу. Небезпека догматичного методу. Навички і творчість. Творчість і ремесло. Робота над вивченням

вокального твору: орієнтовні дії, виконавські дії, контрольні дії (Н.Гребенюк).
Діагностика творчих здібностей та прогнозування музичного й вокального розвитку студента. Форми й методи вокально-педагогічного впливу. Організація творчої атмосфери. Педагогічна імпровізація. Здатність протидії стороннім впливам. Синергетика у вокальній педагогіці (В.Антонюк).

Запитання для самоперевірки

1. Що є основою вокально-педагогічної творчості?
2. Що таке педагогічна імпровізація?

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризувати форми й методи вокально-педагогічного впливу.

Література: 1-6; 14; 17-19; 21-26; 28-29; 38-42; 52; 54.

Тема 28. Професійна мотивація вокалістів

Спорідненість понять „мотивація” та „емоція”(лат. „*movere*” – спонукати до дії)). Мотивація досягнення (досягнення успіху або уникнення невдачі та проміжний стан „психологічної втечі”). Внутрішня і зовнішня мотивації. Контроль над своїми діями (внутрішній та зовнішній). Самоаналіз і самооцінка у співі. Пошук власного его-ідеалу. Формування синдрому досягнення успіху. Вибір цілей. Обдумування засобів досягнення цілей. Формування особистісної причинності дій (мотиваційна схема: „неуспіх – недостатність зусиль”). Формування відсутності хвилювань з приводу невдач, стресу з-за чужого упередженого судження тощо. Відчуття повного захоплення діяльністю. Повна концентрація уваги. Професійна мотивація вокалістів як система творчої діяльності.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке „его-ідеал”?
2. У чому полягає різниця між мотивацією і синдромом досягнення успіху?

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити мотиваційну роль самоаналізу і самооцінки у співі.

Література: 6; 19; 23; 25; 29; 49; 53.

Тема 29. Етнологічний зміст навчання співу

Музична етнологія у змісті професійного навчання співака. Функція народної пісні у визначенні типу голосу. Роль народної пісні у формуванні голосотворення й голосоведення. Особливості виконання народної пісні з фортепіанним супроводом і *a capela*. Вплив народно-пісенного репертуару на формування індивідуального виконавського стилю. Методика вокального навчання на матеріалі українських солоспівів. Музична етнологія як антропологічне явище вокальної педагогіки.

Запитання для самоперевірки

1. Дати визначення поняття „музична етнологія”.

2. Визначити роль народної пісні у змісті вокальної педагогіки.

Завдання для самостійної роботи

1. Викласти методичний зміст навчання співака на матеріалі народних солоспівів.

Література: 1-4; 25; 36; 37; 47-48.

До кожної теми слід підготувати план-проспект відповіді у вигляді розгорнутих тез на 2-3 сторінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алиев И. Ю. Методологические и методические основы вокально-педагогического творчества : в двух частях. М., 1993. 86 с.
2. Антонюк В. Г. Вокалісти Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського – дослідники феномену української вокальної школи. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 114 : Композитори і музикознавці Київської консерваторії у 1941–2010-х роках : збірник статей.* НМАУ НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2016. С. 153–168.
3. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник для студентів музичних виш. К. : Віпол, 2007. 176 с. Вид. 2-ге. К., 2012. 196 с.
4. Антонюк В. Г. Перший український підручник для співаків «Вокальна педагогіка» у світлі інноваційних технологій вищої вокальної освіти: дискурс-аналіз. *Мистецька освіта і культура України XXI століття: євроінтеграційний вектор.* К. : НАКККіМ, 2016. С. 3–6.
5. Антонюк В. Г. Олена Муравйова – професор Музично-драматичної школи Миколи Лисенка. *Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського.* № 2 (35). К., 2017. С. 87–100.
6. Антонюк В. Г. Педагогічний подвиг Миколи Кондратюка. *Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського.* № 4 (21). К., 2013. С. 86–94.
7. Антонюк В. Г. Постановка голосу [посібник для музичних вузів] / Антонюк В. Г. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
1. Антонюк В. Г. Школа сольного співу. *Академія музичної еліти України: Історія та сучасність.* К. : Музична Україна. – 2004. – С. 435 – 454.
2. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів». *Академія музичної еліти України: Історія та сучасність.* К. : Музична Україна. – 2004. – С. 150 – 155.
3. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: монографія. К. : Українська ідея, 2001. – 144 с.
4. Багадуrow В. А. Очерки по истории вокальной методологии. М. : Муз. сектор, 1929. Ч. 1. 240 с.
5. Багадуrow В. А. Очерки по истории вокальной педагогики. М. : Музгиз, 1956. 268 с.
6. Барсов Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки. Л. : Музыка, 1968. 66 с.
7. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности. М. : Издательство «Институт психологии РАН», 1997. 352 с.
8. Васенина К. В. Правильное произношение слова как важнейший фактор в пении : методическое пособие по вокалу для преподавателей музыкальных училищ. М., 1962. 14 с.
9. Васильев М. П. Анализ работы голосового аппарата вокалиста. С-Пб : Турусел, 1997. 22 с.
10. Вилинская И. Н. Значение репертуара в воспитании певца. *Вопросы вокальной педагогики / ред.-сост. Д. Г. Евтушенко.* М. : Музыка, 1967. Вып. 3-й. С. 45 – 90.
11. Витт Ф. Ф. Практические советы обучающимся пению / под ред. Ю. А. Барсова. Л. : Музыка, 1968. 64 с.
12. Вілінська І. М. Вокалізи для співака-початківця. К. : Музична Україна, 1971.

13. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. 272 с.
14. Герсамія І. Е. К проблеме психологии творчества певца. Тб. : Мецниереба, 1985. 164 с.
15. Гмиря Б. Р. Бесіди про вокал. *Борис Гмиря: статті, листи, спогади*. К. : Муз. Україна, 1975. С. 68-85. 208 с.
16. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) : посібник. К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2002. 94 с.
17. Гонтаренко Н. Б. Сольное пение. Секреты вокального мастерства :методическое пособие. Ростов-на Дону : Феникс, 2008. 183 с.
18. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти : монографія. К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1999. 269 с.
19. Гребенюк Н. Є. Формування вокально-виконавських навичок та роль міжособистісного спілкування у класі сольного співу: дис. ... канд. мист. : 17.00.02. К., 1994. 179 с.
20. Давидов М. А. Теорія виконавської майстерності в працях українських дослідників. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Вип. 3: Музичне виконавство*. К., 1999. С. 7 – 22.
21. Далецкий О. В. Обучение певца-любителя. М. : Изд. МГК, 1990. 74 с.
22. Детский голос. Экспериментальное исследование / под ред. В. Н. Шацкой. М. : Педагогика, 1970. 232 с.
23. Дмитриев Л. Б. В классе профессора М. Э. Донец-Тессейр. О воспитании легких женских голосов. – М. : Музыка, 1974. 62 с.
24. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики. М. : Музыка, 2004. 368 с.
25. Дмитриев Л. Б. Солисты театра Ла Скала о вокальном искусстве. Диалоги о технике пения. – М., 2002. 188 с.
26. Евтушенко Д. Г. О впевании вокальных произведений. Вопросы вокальной педагогики. – Вып. 3-й. М. : Музыка, 1967. С. 98 – 119.
27. Емельянов В. В. Фонопедический метод формирования певческого голосообразования : методические рекомендации. – Новосибирск : Наука, 1991. 41 с.
28. Євтушенко Д. Г. Роздуми про голос : нотатки педагога-вокаліста. К. : Музична Україна, 1979. 91 с.
29. Егоров А. А. Гигиена голоса и его физиологические основы / под общ. ред. Н. И. Жинкина. М. : Музгиз, 1962. 172 с.
30. Кодай Золтан. Избранные статьи : пер. с венгерского. М. : Сов. композитор, 1982. 288 с.
31. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва. Харків, 1995. 120 с.
32. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста. К. : Муз. Україна, 2010. 54 с.
33. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови. К. : ІСДО, 1995. 88 с.
34. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2010. 288 с.
35. Лихтман З. Е. О работе в классах камерного пения консерватории. *Зі спадщини майстрів: Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. Кн. 1*. К., 2003. С. 127-143.
36. Львов М. Л. Из истории вокального искусства / общ. ред. и вст. статья И. А. Вербовой. М. : Музыка, 1964. 228 с.
37. Мадішева Т. П. Співак і мова (культура співу мовою оригіналу: теорія і практика) : навчальний посібник. Харків : Штрих, 2002. 160 с.
38. Маслій К. С. Виховання голосу співака : навчальний посібник. Рівне : «ЛІСТА», 1996. 120 с.
39. Менабени А. Г. Методика обучения сольному пению. М. : Просвещение, 1987. 95 с.
40. Микиша М. Б. Практичні основи вокального мистецтва / літ. Виклад М. І. Головащенко. 2-ге вид. К. : Музична Україна, 1985. 80 с.
41. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії. К. : Муз. Україна, 1970. 128 с.

42. Мишуга Александр: Спогади. Листи. Матеріали / упор., підг. текстів, вст. стаття та прим. М. І. Головащенко. К. : Музична Україна, 1971. 780 с.
43. Морозов В.П. Биофизические основы вокальной речи. Л. : Наука, 1997. 231с.
44. Морозов В. П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники : монография. М. : МГК им. П. И. Чайковского, 2002. 496 с.
45. Морозов В. П. Эмоциональность как критерий профотбора вокалистов. Вопросы вокальной педагогики: сб. статей. М. : Музыка, 1984. С. 198. 204.
46. Муравйова О. О. Спогади. Матеріали / упор. та прим. Г. Філіпенко. К. : Муз. Україна, 1984. 150 с.
47. Павлюченко С. А. Вокально-артикуляционные упражнения и этюды для певцов. М., 1968.
48. Петрушин В. И. Музыкальная психология : учебное пособие / 2-е изд. М. : ВЛАДОС, 1997. 384 с.
49. Хомутова Л. Г. Создание художественного вокально-сценического образа : методическое пособие для певцов. Дн-ск : Пороги, 1995. 50 с.
50. Чишко О. С. Певческий голос и его свойства. Л. : Музыка, 1968. 48 с.
51. Стахевич А. Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика : исследование. К.: НМАУ им. П. И. Чайковского, 1997. 272 с.
52. Стахевич О. Г. Основы вокальної педагогіки. – Ч. 1 : Природно-наукові теорії співу : навчальний посібник для музичних та педагогічних вчз. Харків-Суми, 2002. 92 с.
53. Юдин С. П. Певец и голос. М-Л. : Музгиз, 1947. 138 с.
54. Юссон Р. Певческий голос. Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса / пер. с фр.. М. : Музыка, 1974. 262 с.
55. Юшманов В. И. Вокальная техника и ее парадоксы / изд. 3-е. СПб. : Изд. ДЕАН, 2007. 128 с.